

filosofie/kultura
věda/technologie
politika/společnost

Phenomenon –
based learning

STEAM

fyzika deskriptiva filosofie sociologie ekonomika výtvarné umění design koncept
ekologie logistika psychologie historie antropologie biologie výpočetní technika

OBOROVÝ PŘESAH DO FORMÁLNÍ VÝUKY

základy společenských věd

- výchova k demokracii, občanské odpovědnosti a aktivitě,
vztah k životnímu prostředí, základní znalost legislativy,
sociální soudržnost, znalost vlastní kultury i jiných

dějepis

- malé a velké dějiny, „druhá škola historická“

výtvarná výchova

- kresba, modelování, prostorové vidění, koncept, fantazie, estetické citění, ..

přírodopis/biologie

-(lidská) měřítka a proporce, struktury živých i neživých organismů

vlastivěda/zeměpis

- vztah krajiny a vystavěného prostředí, města a urbanismus, venkov, ..

fyzika

- Základní veličiny (objem, tíha, gravitace, tření, tlak, ...), vlastnosti materiálů, konstrukce a rozložení váhy, tepelná izolace, statika, vlnění - akustika, optika, světlo, ..

matematika

- geometrie, rýsování, výpočetní operace

informatika

práce v grafických programech (AutoCAD)

RVP

(Národní ústav pro vzdělávání,
2005)

X

ŠVP

Výstup z předmětu:

Tvorba a realizace výtvarné dílny/
animace/
edukačního programu/

v souvislosti se zprostředkováním architektury v rámci TVK/ Art week (20.- 26. 4.)

- 1) Expozice AIH v Pražákově paláci, MG
- 2) Jurkovičova vila
- 3) Kulturní centrum Josefa Arnolda

1) **BAREVNÉ DOPOLEDNE: art is here**
ČTVRTEK, 23. 4. 2020, 10–11.30 H, PP – EXPOZICE a herna

Kde je art? Art is here! Přijďte se přesvědčit.

Program inspirovaný stálou expozicí v Pražákově paláci je určený dětem ve věku 2–6 let s doprovodem rodičů a povedou ho studenti oboru Galerijní pedagogiky a zprostředkování umění Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

Akce se odehrává v rámci festivalu Brno Art Week 2020.

V – 60 / 30 Kč druhé dítě, R!

2) Sobotní ateliér: Malí velcí architekti

sobota, 25. 4. 2020, 10–12 H, JV

Pojďme se spolu zamyslet, jak moc důležitá je podoba prostor, ve kterých bydlíme, spíme, hrajeme si, učíme se nebo přijímáme návštěvy.

Znamená architektura tvary, barvy, materiály, podlahy, stopy nebo je to spíš ten prázdný prostor, který mezi tím vším zbývá, a ve kterém se náš život odehrává? Jurkovičova vila, kterou si architekt Dušan Samo Jurkovič postavil pro sebe a svou rodinu nám možná pomůže najít nějaké odpovědi.

Program pro děti 6–12 let zaměřený na architekturu povedou studenti oboru Galerijní pedagogiky a zprostředkování umění Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

Akce se odehrává v rámci festivalu Brno Art Week 2020.

V – 60 Kč, R!

3) **Arnoldova vila**

neděle 26. 4., 15-17 H

festival Open House Brno 2020

„Otevřená výtvarná dílna inspirovaná líbezným prostředím Arnoldovy vily a přilehlého okolí. Dílnou vás provedou studenti oboru Galerijní pedagogiky a zprostředkování umění Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.“

Náplň semestru

26. 2. – propozice, rozpis animací; výuka o architektuře obecně, zdroje a literatura

4. 3. – zprostředkování architektury v brněnských institucích, zdroje a literatura

11., 18. 3. – konzultace

(do 8. 4. NEJPOZDĚJI všichni předloží alespoň předběžný návrh programu)

Přednášky odborníků:

25. 3. – **FA VUT Brno (Nicol Galé, Barbora Ponešová)** – přednáška s úkolem

1. 4. – workshop

8./ 15. 4. – **Rostislav Koryčánek**

29. 4. **Lenka Klodová**

6. 5. **Barbora Klímová**

FINSKO (Helsinki)

Arkki, School of Architecture for Children and Youth

- zakladatelka Pihla Meskanen, 1993
- „*basic education in arts and architecture*“
- participativní projekty, vlastní galerie
- různé typy programů (4-19 let + pedagogové); přes 2000 dílen/rok
- určeno všem občanům, doplnění umělecké výuky na zákl. školách
- lektoři výhradně architekti
- rozšiřování značky po celém světě (Praha od 2017)
- FB platforma **Playce**
- soukromá škola podporovaná státem

Arkki, School of Architecture for Children and Youth

Výuka v Arkki je výchovou k umění a úctě k životnímu prostředí.

Jedním z hlavních cílů architektonického vzdělávání je vštípit dětem schopnosti sledovat a kriticky hodnotit jejich okolí.

V rodinných skupinách je snaha vytvářet interaktivní vztahy s prostředím.

Vzdělání zlepšuje jejich smysl pro prostor, tvar, pohyb, materiály a struktury.

Arkki využívá širokou škálu metod, ale zdůrazňuje 3D pracovní metody.

Budováním miniaturních modelů a také v měřítku 1: 1 mohou děti objevovat sami, namísto aby hledaly odpovědi u dospělých.

Učení probíhá prostřednictvím hry, experimentu a pečlivě plánované práce na projektu.

Při práci na projektech je součinná představitivost s intelektem, přičemž teorie, hra a experimentování se navzájem podporují.

Cílem Arkki je vytvořit u studentů aktivní emocionální vazbu k jejich prostředí.

Vzdělání v oblasti architektury a životního prostředí je současně výchovou odpovědných a esteticky orientovaných členů společnosti, kteří mají velké znalosti i pochopení.

Prostřednictvím různých aktivit chce Arkki motivovat mladé lidi, aby se chtěli v budoucnu aktivně podílet se na vývoji zastavěného prostředí, bez ohledu na to, jaké bude jejich profesních zaměstnání.

Širší dlouhodobá mise pro společnost Arkki má podpořit spolupráci mezi výtvarnými školami a dalšími operátory jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni.

VLÁDNÍ AKCE VE FINSKU související se vzděláním architektury

- ❖ Architektura byla přidána do Národního základního vzdělávacího programu (kurikula) výtvarné výchovy v roce 1993 /**Visual arts**/
- ❖ Finská politická strategie pro architekturu byla vydána v roce 1998.
Obsahuje část, která zdůrazňuje důležitost architektonické výchovy pro děti.
- ❖ Architektura je také na základních finských školách nabízena jako volitelný předmět.
/4.-6. ročník/
- ❖ V roce 2004 vláda zavedla v jižním Finsku pracovní pozici s názvem „Poradce pro vzdělávání v oblasti dětské architektury“.

Rané studie jsou dětské a rodičovské skupiny pro děti od 4 do 6 let

Základní vzdělávání je zaměřeno na děti ve věku 7 až 14 let

Pokročilé studium ve věku 14 až 19 let.

LASTU School of Architecture and Environmental Culture je bezplatná umělecká škola a volnočasové centrum v Lapinlahti ve východním Finsku.

Škola byla založena v roce 1993 na podporu architektonického vzdělávání a environmentální kultury.

Architecture Information Center Finland
Arts Promotion Center Finland

cca 8h/rok – 1h/měsíc (tzn. 70 -100hodin architektury na ZŠ)

Úvod a popis okolního prostředí – přírody, vystavěného prostředí, historické a kulturní dědictví; pochopení principů proměn

Zkoumání, experimentování a tvorba 3D objektů a modelů, konstrukcí a prostorových návrhů

Zkoumání interakce přírody a vystavěného prostředí, vlastní estetické a kritické hodnocení, reflexe klíčových faktorů - estetické, etické, ekologické, sociální perspektivy, ...

Úvod do výrazových prostředků, stylových prvků, lokální tradice architektury a designu

Pozorování, plánování a výstavba prostoru, uvedení do procesu plánování a navrhování, zkoumání vztahu mezi použitým materiálem a zamýšleným záměrem

Seznámení s největšími představiteli finské architektury a designu

<http://arkki.net>

www.arkki.cz

<https://www.facebook.com/Playce-263265427059459/>

<https://www.facebook.com/arkkifinland/>

<https://www.facebook.com/ArkkiInternational/>

<https://www.facebook.com/arkki.cz/>

Rozdělení klíčových témat podle Arkki, School of Architecture for Children and Youth

SVĚTLO A STÍN

- otvory
- rytmus a kompozice

BARVY

FORMA

- geometrické
- organické
- proporční systémy

HMOTA

- objem
- rytmus
- ulice a náměstí

STRUKTURY

FUNKCE

MATERIÁLY

- smyslové aspekty, textury

DETAILY

MĚŘÍTKO

- proporce

PROSTOR

- prostředí a jeho charakter
- mapy a plány
- akustika
- pohyb, čas

PROSTOROVÉ VZTAHY

VZTAHY K OKOLNÍMU PROSTŘEDÍ

Základní architektonické prostředky (z přednášek profesora J. Kroupy):

Funkce (světská, sakrální, vojenská, rekreační, speciální, efemerní,..); funkce podmiňuje styl, dle vzhledu budovy lze odvodit její funkci (funkcionalisté toto určení popřeli)

Prostor (vnější x vnitřní; aditivní – románské umění, divisivní – gotika, kontinuální – funkcionalismus a „plynoucí prostor“)

Hmota (rozděluje/vymezuje prostor; základem hmoty je zeď; stereotomní princip vs tektonický princip)

Světlo (praktický i výtvarný účinek, zdůrazňuje i rozděluje prostor vizuálně/ilusivně/ psychologicky – viz. Bernini a vrcholný ilusivní barok)

Barva (mění se společně se vkusem a módou, symbolický a psychologický význam – viz. vitráže) 19. století – „barva je šatem architektury“ (Semper)

Pracovní listy pro pedagogy:

4 okruhy – 3 témata – 12 interaktivních karet

FORMY

Detektiv tvarů (1.,2. tř.)

Od čtverce k pyramidě (3.m, 4. tř.)

Hmota a prázdnota (5.,6. tř.)

PROSTOR

Prostorová laboratoř (1.,2. tř.)

Stínové divadlo (3.m, 4. tř.)

Nosné struktury (5.,6. tř.)

ŽIVOT A BYDLENÍ

Zvířecí pelíšky (1.,2. tř.)

Vlastní prostor (3.m, 4. tř.)

Pohyblivý hrad (5.,6. tř.)

MĚSTO

Puzzle plán (1.,2. tř.)

Žabí perspektivy (3.m, 4. tř.)

Čas a Prostor (5.,6. tř.)

Návaznost na kurikulum:

MATEŘSKÝ JAZYK

- Souvislá interpretace vlastních vjemů
- Psaný projev
- Prezentace a diskuze

ŘEMESLO/DOVEDNOST

- Plánování
- Koordinace

MATEMATIKA

-2D-3D, obsah, objem

Metodika pro výuku architektury pro 0.-5. třídu:

AIA Michigan; MICHIGAN ARCHITECTURAL FOUNDATION
ARCHITECTURE – IT´S ELEMENTARY (2006, 2011, 2015)

Informace o architektuře jsou zprostředkovány napříč uměním, společenskými vědami, jazykem, historií, vědou a matematikou.

Lekce zapojují tělo, mysl i fantazii.

Studiem architektury a designu, která nás obklopuje na každém kroku, se děti naučí, že mohou zkvalitnit svůj život i prostředí.

Typ integrované výuky, která podněcuje vizuální uvažování, sběr dat, řešení problémů, kooperativní učení a kritický úsudek by měl vychovat generaci vyspělých jedinců, kteří budou schopni rozhodovat o svém městě.

Cílem není vychovávat z dětí architekty. Děti by měli získat povědomí o jejich zastavěném prostředí, budovách a městech, které vytváří. Děti by si měly být více vědomé svého vlivu na zastavěné i nezastavěné prostředí.

Mateřská školka – dítě se učí:

Rozpoznat známé tvary v trojrozměrné podobě.

Rozvinout rukodělné dovednosti, jako je kreslení, skládání a konstruování forem na základě pozorování viděného

Zaměřuje se na to, o co jde v jeho prostředí skrze komunikaci, jak mluví a poslouchají ve třídě.

Identifikuje důležité elementy ve svém bezprostředním okolí, chápe jejich formu a umístění

*Architektura/design je realizován komponováním fyzických vlastností, jako je **velikost, tvar, povrch, proporce, měřítko, hmota a barva.***

Uspořádání a organizace prvků za účelem vyřešení vizuálních a funkčních problémů.

*Vizuální vztahy jdou určované **světlem, stínem, hranami a kontrastem.***

*Vyváženost je vytvoření **vizuální harmonie užitím barev a zacházením s formou.***

Architektura je zakoušena skrze smyslovou percepci.

Mateřská školka – základní témata principy

- 1. GEOMETRICKÉ TVARY**
- 2. ULICE**
- 3. VYCHÁZKY DO SOUSEDSTVÍ (PARKY A HŘIŠTĚ)**
- 4. BLOKY BUDOV VE MĚSTĚ**
- 5. STRUKTURY**
- 6. LIDSKÉ PROPORCE**
- 7. NAKRESLI SVŮJ POKOJ PO PAMĚTI (OBLÍBENÉ MÍSTO)**
- 8. NAKRESLI SVŮJ DŮM**

ZŠ 1. – základní principy

1. SMYSLOVÉ VNÍMÁNÍ
2. SCHOPNOST VIZUALIZACE
3. BARVA, SVĚTLO
4. STRUKTURY
5. NAKRESLI DŮM PO PAMĚTI
6. PŘÁTELSKÁ PLANETA
7. ULICE
8. PROPORCE A MĚŘÍTKA – 2D, 3D

ZŠ 2. - aplikace základních principů

1. ZVÍŘECÍ DOMKY
2. STRUKTURY VYTVOŘENÉ ČLOVĚKEM
3. STRUKTURÁLNÍ KONCEPT
4. MĚŘENÍ
5. MĚŘENÍ A PŘEKRESLENÍ MÍSTNOSTI
6. SMYSLOVÉ ASPEKTY BUDOVY/MÍSTNOSTI
7. TYPY BUDOV
8. RECEPT PRO MĚSTO

ZŠ 3. – venkovní prostor

1. METRICKÝ SYSTÉM
2. ANTROPOMORFNÍ BUDOVY
3. ROZDÍLNÉ DRUHY DOMŮ
4. MATERIÁLY
5. VAZBY V DOMĚ
6. JAK UŽÍVÁME DŮM
7. KRESLÍME SVŮJ DŮM
8. NAVRHOJEME SVŮJ DŮM

ZŠ 4 – nejbližší okolí

1. CO JE TO OKOLÍ/VEŘEJNÝ PROSTOR
2. PRŮVODCE MÝM OKOLÝM
3. TYPY BUDOV
4. TYPY BUDOV A ESTETIKA
5. RELIÉF/PROFIL PROSTORU
6. AKTIVITY VE VEŘEJNÉM PROSTORU
7. EKOLOGIE A VÝSTAVBA PROSTŘEDÍ
8. NAVRHOJEME PROSTŘEDÍ PRO KOMUNITU

Klíčové prvky urbanistické koncepce

(Mo Zell: Škola kreslení a modelování pro architekty), Slovart 2009)

Města (5. třída)

1. HISTORIE MĚST
2. POLITIKA A EKONOMIE
3. PLÁNOVÁNÍ MĚSTA
4. INFRASTRUKTURA
5. OCHRANA
6. STAVEBNÍ MATERIÁLY
7. NAŠE PROSTŘEDÍ
8. NAVRHOJEME MĚSTO

- vztah postava-terén
- formace ulic
- měřítko
- využití pozemku
- typologie
- vztahy k okolí (změna ulice, typu budovy)
- perspektivní vztahy
- stav hran, povrchů a materiálů
- přírodní versus umělé produkty
- historie
- genius loci
- otevřený prostor
- veřejný prostor se zelení vs budova
- vodní prvky
- klima (sluneční stínidla)
- přístup (pěšky, na kole, autem, MHD..)
- pohyb ve městě
- okolí
- používání chodníků

Rozdělení klíčových témat podle metodiky

ARCHITECTURE – IT'S ELEMENTARY

SMYSLOVÉ VNÍMÁNÍ

zakoušení architektury a designu vybavení
smyslovými vjemy (hrany, oblé kontury, teplota,
povrch, světlo a stín,...)

SMYSLOVÉ ASPEKTY BUDOVI

uzpůsobení prostoru, akustika/odhlučnění,
barevnost a prosvětlení interiéru (přirozené,
umělé., ..), tepelná izolace, materiály,..

SCHOPNOST VIZUALIZACE

vizuální vyjádření fyzikální charakteristiky
(textura, tvar, velikost, proporce, měřítko,
materiál, hmota, barva,..)

BARVA, SVĚTLO

PROPORCE A MĚŘÍTKA

převádění dvourozměrných forem na prostorové
metrické systémy
antropometrie

STRUKTURY

inspirace tvarů a forem (např. organická architektura),
funkční podmíněnost, materiály a struktury (fasády)

STRUKTURY VYTVOŘENÉ ČLOVĚKEM

pochopení vztahů a systémů v přírodním
prostředí, vliv kultury a sociálních struktur
(komunita-domov-přirozené prostředí)

JAK POUŽÍVÁME DŮM

logika vybavení a prostorové organizace vzhledem k funkčnosti
a komfortu

ROZDÍLNÉ DRUHY A TYPY BUDOV

forma a funkce, estetika, urbanistický kontext

CO JE TO OKOLÍ

veřejný prostor

EKOLOGIE A FORMOVÁNÍ PROSTŘEDÍ

klima, podmínky, terén, jednání obyvatel
„přátelská planeta“

Aplikace témat - aktivity

ARCHITECTURE – IT'S ELEMENTARY

PAMĚŤOVÁ KRESBA

dům, třída, cesta do školy, svoji čtvrť,..
Prostorová orientace a vnímání okolí

NAVRHUJEME SVŮJ DŮM

ZVÍŘECÍ DOMKY

uzpůsobení funkce a designu podle druhu
vybraného zvířátka
varianta i pro svou oblíbenou panenku/hračku

MĚŘENÍ A PŘEVÁDĚNÍ MĚŘÍTEK

měření budovy a překreslení do plánu

STRUKTURÁLNÍ KONCEPT

konstrukce, modely a simulace

RELIÉF/PROFIL PROSTORU

perspektiva, horizont

PRŮVODCE MÝM OKOLÝM

AKTIVITY VE VEŘEJNÉM PROSTORU

NAVRHUJEME PROSTŘEDÍ PRO KOMUNITU

např. hřiště,..

RECEPT PRO MĚSTO

kolektivní návrh přátelského města,
schopnost vlastního kritického soudu,
náměty na zlepšení

ARCHITEKTI VE ŠKOLE

„Architekti ve škole jsou jedním z širěji zaměřených projektů podporující proměny měst a krajiny skrze vzdělávání dětí od nejútlejšího věku v tématech architektury, urbanismu a prostorového plánování.

Představují zejména otevřenou platformu - vzdělávací portál určený pro sdílení zkušeností a výukové materiály pro školy, pedagogy i neformální vzdělávání.

Cílem projektu je nejen sdílená zkušenost, inspirace pro výuku, ale též neustálé hledání možností interpretace témat architektury, forem jejího zprostředkování a možností jejího postupného začleňování do vzdělávacího systému ČR.“

- Ing. arch. **Kristýna Stará, Ph.D., OTTA**

- **informační a metodologická platforma (2011)**

(projekty, aktuality, databáze iniciativ s obdobným zaměřením)

Memorandum Architektura ve vzdělávání (2014)

- **rozdělení podle typu škol (MŠ, ZŠ, Gymnázia)**

+ **výukových předmětů**

+ **klíčových slov**

- **vychází ze struktury RVP**

<http://www.architektiveskole.cz/>

ARCHITEKTURA DĚTEM

– tematické konference, workshopy, kontaktní platforma

2017

2018 – děti a město PROSTOR PRO HRU

2019 – PARTICIPACE DĚTÍ A MLÁDEŽE

Ústav nauky o budovách FA ČVUT v Praze

ve spolupráci s Město přátelské k dětem, z.s. a To město, z.s.

Ing. arch. Zuzana Zbořilová

Město letí aneb Architektura pro děti

To město, z.s.

Mirjana Petrik

Město přátelské k dětem, z.s. (Praha 3, 7, 6,.. projekt Děti budí Bubeneč)

www.architekturadetem.cz

Ústav experimentální architektury VUT Brno
Ing. arch. **Nicol Galeová**

Ústav prostorové tvorby VUT Brno
Ing. arch. **Barbora Ponešová**

Elementární architektura

- výuka základů architektury na základních, středních i vysokých školách či edukačních centrech
- workshopy s dětmi ze základních škol (ZŠ Antonínská)
- série workshopů s romskými dětmi

VUT Junior

- vždy jednu sobotu v měsíci připraví fakulty a univerzitní centra zajímavý program

Noc vědců, Dny architektury

Knihovna na Křižovatce

Interdisciplinární worksop studentů VŠ,
Participativní rozpočet mB 2017

Artschool

<http://www.artschool.cz/>

- soukromá umělecká škola (Ing. arch. Hana Ryšavá, Ing. Karolína Nehudková)
- projekt **Architektura pro děti a učitele**, 2016 (.pdf brožura on-line)
- kurzy Architektura pro děti (Brno, Moravany u Brna); spolupráce s FA VUT Brno

Odbor strategického rozvoje a spolupráce MmB – program **HODINA PRO BRNO**

- strategie #brno2050
- pilotní edukační program o plánování a rozvoji města
- cca **2h (90 min)**
- nabízeno školám – návaznost na RVP

ŠKOLY

+

URBAN CENTRUM BRNO/ informační kancelář rozvojových projektů města Brna

Cíle

- zvýšení zájmu dětí o město, čtvrť či sousedství, jaké jsou možnosti, kdo se musí domluvit
- porozumění, co se ve městě děje a proč, jaké procesy a trendy město formují
- co je městská strategie rozvoje
- dlouhodobě zvýšení občanské participace (motivace), co to znamená

<https://www.pocitovemapy.cz/brno-2016/#12/49.1974/16.6041>

<https://data.brno.cz/>

https://data.brno.cz/pocitovamapa_brno/

<https://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/odbor-zahranicnich-vztahu/mezinarodni-vztahy/mezinarodni-projekty/suburban-reinventing-the-fringe/pocitova-mapa/>

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- BOWKETT, Steve: *Kresli jako architekt. Kniha aktivit pro milovníky architektury*, Grada 2016
- GEHL, Jan: *Život mezi budovami*. Praha: Nadace partnerství, 2000
- GEHL, Jan: *Města pro lidi*. Praha: Nadace Partnerství, 2012
- HEČKOVÁ, Michaela: *O městech a lidech. Piána na ulici*, 2017
- HRŮZA, Jiří: *Svět měst*. Praha: Academia, 2014
- JIROVSKÝ, Martin: *Jak vnímat estetiku měst, vesnic a krajiny*. Disertační práce, FA ČVUT Praha, 2006
- MIZIELINSKI, Aleksandra a Daniel: *D.O.M.E.K.*, Jana Kostelecká 2014
- MIZIELINSKI, Aleksandra a Daniel: *D.E.S.I.G.N.*, Jana Kostelecká 2015
- MO, Zell: *Škola kreslení a modelování pro architekty*, Slovart 2009
- PALM, Nina - Bergmark, Emilia: *Taking a Line for a Walk: Assignments in Design Education*. Leipzig: Spector Books, 2016.
- PALLASMAA, Juhani. *Oči kůže: Architektura a smysly*. Zlín: Archa, 2012
- RASMUSSEN Steen Eiler: *Jak vnímat architekturu*, Praha: Academia 2016
- RUDOFISKY, Bernard: *Architecture without architects*, New York: The Museum of Modern Art, 1965
- ŠEDÁ, Kateřina: *BRNOX*, 2017
- ŠEFCŮ, Ondřej: *Od jeskyně ke katedrále*. Grada 2014
- ŠÉPKA, J. – TŮMOVÁ, M.: *Jak se dělá město*, nakl. Prostor – architektura interiér, 2015
- VÁVRA, David: *Překvapivé stavby*, Plus 2010